

Tema 6. L'ésser humà, imatge de Déu

L'home és l'única criatura capaç de conèixer i d'estimar més enllà del que és material i finit. Si Déu ens ha creat amb esperit, és perquè el coneguem i l'estimem a Ell: la creació de l'home a imatge de Déu implica la possibilitat d'una relació de comunicació mútua. L'ésser humà, com que és imatge de Déu i participa d'Ell, que és amor, és un ésser capaç d'amor.

25/01/2023

Índex

- L'home creat a imatge de Déu
 - L'ésser humà: creat per amor, creat per estimar
 - Dimensions de l'ésser humà: intel·ligència, voluntat, afectes
 - La sociabilitat humana
 - Bibliografia bàsica
-

L'home creat a imatge de Déu

El llibre del Gènesi ens diu que «Déu va crear l'home a imatge seva, el va crear a imatge de Déu, creà l'home i la dona».^[1]

Sens dubte es tracta d'una revelació de la màxima importància. Després de la creació del món material, del món vegetal i del món animal, Déu

crea —no considerem aquí el món dels àngels— la criatura humana. Hi ha una distinció neta i radical entre els éssers no humans i els éssers humans: només els humans són imatge de Déu; reflecteixen de Déu molt més que simplement ser creats per Ell; participen de la divinitat de Déu d'una manera superior a la naturalesa no humana, tot i que lògicament aquesta semblança no anul·la la distinció entre la naturalesa humana i la naturalesa divina. «La persona humana, creada a imatge de Déu, és un ésser a la vegada corporal i espiritual. El relat bíblic expressa aquesta realitat amb un llenguatge simbòlic, quan afirma que “Déu formà l’home amb la pols de la terra, bufant li va fer entrar en el nas un alè de vida, i l’home esdevingué un ésser viu” (Gn 2, 7)».^[2]

Aquesta posició intermèdia de l'ésser humà, entre el món material-animal i la divinitat, es pot negar pels dos

extrems. En el primer cas, l'home s'erigeix senyor absolut de si mateix i de tota la creació; en el segon, es pensa l'ésser humà com un simple producte de l'evolució animal, per complexa que es concebi, privat d'espiritualitat i de llibertat.

Tanmateix, per evitar aquests dos errors i acceptar més fàcilment aquesta veritat de fe, n'hi ha prou amb reflexionar sobre l'experiència que tenim de la nostra manera de ser.

D'una banda, són evidents moltes limitacions que manifesten i constitueixen la nostra finitud: per exemple, no aconseguim fer tot el que volem (bé per obstacles externs, bé per obstacles interns); ens passen moltes coses que no controlem, ni volem ni preveiem; vivim en un flux de temps i d'esdeveniments que no podem invertir ni aturar. De manera que la nostra finitud és evident.

Però, d'altra banda, no són menys evidents certs trets de la nostra vida que escapen d'aquesta finitud, que d'alguna manera la fan porosa o l'obren a l'infinit. Per començar, constatem el fet sorprenent que, tot i que són finits, ho sabem o en tenim consciència; ja que si sabem que som finits, és perquè el nostre enteniment depassa d'alguna manera el límit de la mateixa finitud. A més, i pel que fa a les limitacions que s'han indicat abans, certament no aconseguim gaires coses que volem, però sí que les podem concebre i desitjar, encara que es tracti fins i tot de propòsits impossibles d'aconseguir; necessàriament ens sobrevenen esdeveniments incontrolables, però sempre ens hi podem resistir o prendre una actitud interior davant d'aquests; el temps passa veritablement per a nosaltres i en nosaltres d'una manera forçosament irreversible, però sempre vivim en un "ara" continu i permanent des del

qual podem contemplar i donar sentit al passat i, en certa manera, al futur.

En definitiva, som indubtablement finits vivint, a més, en un món material finit; però també advertim la capacitat de distanciar-nos o de desenganxar-nos dels condicionaments de la finitud.

Aquesta capacitat només és possible perquè som espirituals, i en això veiem el que ens fa semblants a Déu, Esperit infinit i absolut.

Certa teoria humanista pretén sostenir la idea d'un ésser humà amb esperit, però un esperit finit —més o menys il·lustrat— que no sigui ni imatge de Déu ni estigui, per tant, orientat a Ell. Una concepció semblant és problemàtica tant teòricament, ja que la naturalesa d'un esperit és participar de l'absolut i tendir cap a aquest; com pràcticament, ja que l'experiència

personal i històrica mostra que trencar la relació amb Déu acaba diluint la dignitat de la persona humana. «I no hi ha cap altra alternativa. Només són possibles dues maneres de viure a la terra: o es viu una vida sobrenatural, o una vida animal».^[3]

L'ésser humà: creat per amor, creat per estimar

Que «Déu va crear l'home a la seva imatge» implica també dues afirmacions fonamentals: que hem estat creats per amor i que hem estat creats per estimar.

En primer lloc, si Déu és perfecte i absolut, no necessita res ni ningú. De l'anterior es dedueix que Déu és absolutament transcendent i lliure; és a dir, que no ha creat el món ni l'home per necessitat, sinó llibèrrimament. La creació és un do gratuït de Déu: amb altres paraules, tota la creació és obra del seu amor.

Hem de rebutjar la temptació freqüent de sotmetre Déu, o la Voluntat de Déu, a la nostra lògica o a les nostres condicions.

En segon lloc, si Déu ens ha creat a imatge seva, és per entaular una possible relació amb l'home. Amb altres paraules, si Déu ens ha fet capaços de conèixer i d'estimar més enllà del que és material i finit, si ens ha creat amb esperit, és perquè el coneguem i l'estimem a Ell. «De totes les criatures visibles, només l'home és “capaç de conèixer i estimar el seu Creador” (*Gaudium et Spes*, 12, 3); és la “sola criatura que Déu ha volgut per si mateixa” (*Gaudium et Spes*, 24, 3); només ell és cridat a participar, pel coneixement i l'amor, a la vida de Déu. Per aquest fi ha estat creat i aquesta és la raó fonamental de la seva dignitat».^[4]—

Des d'un altre punt de vista es pot dir que la creació de l'home a imatge de

Déu implica la possibilitat d'una relació de comunicació mútua. Però la iniciativa d'aquesta comunicació, si fa referència a la intimitat, només pot provenir de Déu, ja que el coneixement natural humà no pot accedir a la intimitat de Déu (en realitat, ni a cap altra intimitat si aquesta no se li obre). I això és el que efectivament Déu ha fet: Déu se'ns ha revelat, ens ha comunicat la seva naturalesa més íntima. Doncs bé, aquesta revelació profunda ens ve de la manera més explícita per sant Joan: «Déu és amor».^[5]

Això vol dir que l'ésser humà, com que és imatge de Déu i participa d'Ell, que és amor, és un ésser capaç d'amor: aquesta és la seva essència i definició més profunda, la qual cosa determina el que és i arriba a ser, «perquè un és el que és el seu amor»;^[6] i és capaç d'amor perquè, com que és creat per amor, ja ha rebut aquest amor, ha estat estimat primer:

«L'amor consisteix en això: no som nosaltres qui ens hem avançat a estimar Déu; ell ens ha estimat primer»,^[7] «ja que Déu ens ha estimat primer, estimem també nosaltres».^[8] Per això tot el dinamisme de la vida moral, les virtuts, està informat per l'amor, per la caritat. «La caritat ordena els actes de les altres virtuts al fi últim, i per això també dona a les altres virtuts la forma. Per tant, es diu que és forma de les virtuts».^[9]

Dimensions de l'ésser humà: intel·ligència, voluntat, afectes

Definir l'home com ésser amant o capaç d'amor pot ser ambigu en funció de què s'entengui per amor, un terme amb un ús actual massa ampli i divers. En general, es pot dir que l'amor és, o almenys engloba, un desig; però l'ésser humà pot desitjar de diverses maneres (egoïstament o altruïstament), en nivells diferents de la seva naturalesa (sensiblement o

espiritualment) i, a més, en direcció a objectes molt diferents (per exemple, inferiors o superiors a l'home mateix, objectes per si mateix bons o dolents, etc.) que caracteritzen diversament aquest desig i, per tant, al subjecte mateix que desitja. La llum de la fe ens indica que la manera d'estimar més pròpia de l'ésser humà, imatge de Déu, és estimar com estima Ell.

Estimar com Déu o estimar espiritualment significa, dit sintèticament, estimar lliurement en veritat i amb veritat. Amb altres paraules, significa elevar l'afectivitat al nivell en què la raó hi discerneixi veritat o falsedat, correcció o incorrecció, i obri o dirigeixi l'amor cap a l'altre; la qual cosa, evidentment, només es pot fer de manera lliure o voluntària. Es tracta, llavors, de posar en joc les tres dimensions fonamentals de l'ésser humà pel que fa a esperit: la

intel·ligència o el *logos* que
lúcidament i de manera absoluta
discerneix la classe d'amor i l'obre a
altres persones; la voluntat que
decideix lliurement com respon a
aquest requeriment lúcid i amorós
ahora; i l'afectivitat que, en la seva
forma més profunda i suprema,
constitueix pròpiament l'amor.

Evidentment, també constatem en
nosaltres un nivell no espiritual en
què falta lucidesa, llibertat o amor
autèntic. Del que es tracta, llavors, és
d'integrar aquestes tres dimensions
humanes al seu nivell superior o
espiritual; sense cedir, per tant, a
reduccionismes que en el fons
suposen una idea de l'ésser humà
com un ésser només material, animal
o socialment gregari.

En aquest pla espiritual,
intel·ligència i amor van de bracet de
manera harmònica i simultània. “No
hi ha la intel·ligència i després

l'amor: hi ha *l'amor ric en intel·ligència i la intel·ligència plena d'amor*".^[10] *Eros i agapé*, que sovint s'han radicalitzat i oposat entre si (com a amor de desig i amor de benevolència, amor ascendent i amor descendent, amor possessiu i amor oblatiu, amor a un mateix i amor a l'altre, etc.) s'integren elevant-se i purificant-se. «En realitat, *eros i agapé* —amor ascendent i amor descendent— mai no s'arriben a separar del tot. Com més troben els dos, encara que en diversa mesura, la unitat justa en la realitat única de l'amor, millor es realitza la veritable essència de l'amor en general. Si bé l'*eros* inicialment és sobretot vehement, ascendent —fascinació per la gran promesa de felicitat—, en aproximar-se la persona a l'altre es plantejarà cada vegada menys qüestions sobre si mateixa, per buscar cada vegada més la felicitat de l'altre, es preocuparà d'ell, es lliurarà i

desitjarà “ser per a” l’altre. Així, el moment de l’*agapé* s’insereix en l’*eros* inicial; altrament, es desvirtua i perd també la seva pròpia naturalesa. D’altra banda, l’home tampoc no pot viure exclusivament de l’amor oblatiu, descendent. No pot donar únicament i sempre, també ha de rebre. Qui vol donar amor, al seu torn l’ha de rebre com a do.»^[11]

La sociabilitat humana

En revelar-nos Déu la seva essència com a amor, també ens ha revelat alguna cosa de com estima; i no només de com estima les criatures humanes, sinó de com estima en si mateix. Déu estima interpersonalment; Déu és Tri, una Trinitat de persones que es coneix i s’estima mútuament. De manera que, si nosaltres som imatge de Déu, estem cridats a estimar així i ja tenim en nosaltres una empremta o

participació d'aquest amor interpersonal.

Aquesta dimensió de l'amor, l'amor a l'altre, es pot entreveure ja en l'experiència natural tant de l'amor com de l'experiència de l'altre pel que fa a una altra persona. D'una banda, si l'amor és desig, mou, és moviment; i el més natural és que tregui el subjecte de si mateix cap al que és superior, cap a altres persones. D'altra banda, l'autèntica experiència que tenim dels altres no és simplement l'experiència d'altres "objectes" als quals potser responem si volem; és més aviat l'experiència d'altres "subjectes" que ja d'entrada ens exigeixen resposta, davant dels quals ens sentim primàriament interpel·lats. Al seu torn, aquest descobriment natural apareix reforçat per la veritat de fe que estem considerant, l'ésser humà com a imatge de Déu. En efecte, si l'altre és imatge de Déu, estimar l'altre és

estimar la imatge de Déu, estimar algú a qui Déu estima, estimar Déu mateix.

Per tant, amor és amor essencialment interpersonal: «Ja que és plena de veritat, la caritat pot ser compresa per l'home en tota la seva riquesa de valors, compartida i comunicada. En efecte, *la veritat és logos que crea “diàlegs”* i, per tant, comunicació i comunió. (...) La veritat obre i uneix l'intel·lecte dels éssers humans en el *logos* de l'amor: aquest és l'anunci i el testimoni cristià de la caritat».^[12] Per això el Nou Testament presenta units els manaments de l'amor a Déu i amor al proïsme,^[13] de manera que un porta l'altre: l'amor a Déu porta a l'amor al proïsme, i l'amor al proïsme porta a l'amor Déu. «Si estimes el teu germà cal que estimis l'amor mateix. Ara bé, l'amor és Déu', després cal que el que estima el seu germà estimi també Déu».^[14]

És en aquests pressupostos antropològics i ètics profunds en què es funda la sociabilitat humana, i no només en una qüestió fàctica de convivència necessària i útil en comunitat. Per això, també, la sociabilitat s'alimenta de l'amor i està formada primerament de les relacions i les comunitats pròpiament amoroses: la família i l'amistat. Només a través de la socialització, del contacte amb els altres, l'ésser humà creix i es desenvolupa en la seva mateixa naturalesa: «Un ésser humà està fet de tal manera que no es realitza, no es desenvolupa ni pot trobar la seva plenitud 'si no és en el lliurament sincer de si mateix als altres' (*Gaudium et spes*, núm. 24). Ni tan sols arriba a reconèixer a fons la seva pròpia veritat si no és en el trobament amb els altres».^[15]—

Així ho veiem en el mateix Evangeli, «el qui fa la voluntat del meu Pare

del cel, aquest és el meu germà, la meva germana, la meva mare»,^[16] i d'això se n'extreuen conseqüències riques per a la família com a cèl·lula bàsica de la societat. «Déu és amor i viu en si mateix un misteri de comunió personal d'amor. Creant-la a la seva imatge i conservant-la contínuament en l'ésser, Déu inscriu en la humanitat de l'home i de la dona la vocació i, consegüentment, la capacitat i la responsabilitat de l'amor i de la comunió. L'amor és, per tant, la vocació fonamental i innata de tot ésser humà». ^[17]

I respecte a l'amistat —«A vosaltres us he dit amics»—,^[18] passa el mateix: es nodreix de l'amor de Déu i construeix comunitat. «Per la gràcia que Ell ens regala, som enlairats de tal manera que som realment amics seus. Amb el mateix amor que Ell vessa en nosaltres podem estimar-lo, portant el seu amor als altres, amb l'esperança que també ells trobaran

el seu lloc en la comunitat d'amistat fundada per Jesucrist». ^[19]_____

Sergio Sánchez-Migallón

.....

Bibliografia

— *Catecisme de l'Església Catòlica*,
núm. 355-368.

.....

^[1] _____ *Gn* 1, 27.

^[2] _____ *Catecisme de l'Església Catòlica*,
núm. 362.

^[3] _____ Josepmaria Escrivá de Balaguer,
Amics de Déu, núm. 200.

^[4] _____ *Catecisme de l'Església Catòlica*,
núm. 356.

[5] *1 Jn* 4, 8 i 16.

[6] Sant Agustí, *Comentario a la Primera Carta de san Juan*, tractat 2, núm. 14.

[7] *1 Jn* 4, 10.

[8] *1 Jn* 4, 19.

[9] Sant Tomàs d'Aquino, *Suma teològica*, II-II, qüestió 23, article 8.

[10] Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 30.

[11] Benet XVI, *Deus caritas est*, núm. 7.

[12] Benet XVI, *Caritas in veritate*, núm. 4.

[13] Cf. *Mt* 22, 40; *1 Jn* 4, 20 i 21; etc.

[14] Sant Agustí, *Comentario a la Primera Carta de san Juan*, tractat 9, núm. 10.

[15] Francesc, Encíclica *Fratelli tutti*, núm. 87.

[16] *Mt* 12, 50.

[17] Sant Joan Pau II, *Familiaris consortio*, núm. 11.

[18] *Jn* 15, 15.

[19] Francesc, *Christus vivit*, núm. 153.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/tema-6-
lessar-huma-imatge-de-deu/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/tema-6-
lessar-huma-imatge-de-deu/)
(05/08/2025)